

Medieprofil blandt 12-19 årige i Nuuk, Grønland

Et pilotprojekt med fokus på videobrug og filmpræferencer

BIRGIT KLEIST PEDERSEN

Ud fra den private såvel som den offentlige debat i Grønland om børn og unge får man det indtryk, at vi har at gøre med en gruppe passive unge mennesker uden ambitioner, uden definerede mål med deres liv. Repræsentanterne for “Grønlands fremtid” bliver kontinuerligt anklaget for ikke at kunne læse og skrive ordentligt og for ikke at være i stand til at tage ansvar for noget som helst. Billedmedierne får ofte skylden for denne tilstand: “De unge mennesker ser video dagen lang, i skolen såvel som hjemme” – en generel påstand, der dels udspringer af bogdropperdebatten fra 1980’erne¹, dels af den kendsgerning at der ikke er salg i de grønlandssprogede bøger².

Afsmitningen fra 1920’erne/1930’ernes effektforskningstradition og kanyleteori³ spores stadig i den angst for og fokus på voldsfilm, der udtrykkes blandt bekymrede værger til børn og unge – angsten for at de unge skal få ‘gode ideer’ til kriminell adfærd. Indenfor receptionsforskningstraditionen i de sidste to årtier, har fokus imidlertid flyttet sig fra mediernes negative påvirkning til fokus på medierne som et potentiale, hvor erfaring, viden og betydningsdannelse kan opnås, ligesom undersøgelser indenfor denne tradition har vist, at medierne bruges aktivt og selektivt af børn og unge⁴.

Formålet med denne artikel er med udgangspunkt i selvrapporterede svar i en spørgeskemaundersøgelse i Nuuk⁵ at beskrive de 12-19 åriges medievaner, bortset fra brug og forbrug af TV, musikvideo og radio, som Jette Rygaard kommer ind på i sin artikel “Fjernsyn og identitet i et bikulturelt samfund. De 12-19 åriges TV-præferencer i Nuuk” i denne antologi. For det første vil jeg give en kort beskrivelse af respondenternes baggrund, deres adgang til audio visuelt udstyr, deres fritidsaktiviteter og læsevaner. For det andet vil jeg fokusere på filmpræferencerne blandt respondenterne i forhold til køn, alder, sproglig baggrund, og videobrug i skole og fritid.

Respondenternes baggrund

Godt 13.000 individer ud af ca. 56.000 indbyggere i Grønland bor i Nuuk. Målgruppen for undersøgelsen er de 12-19 årige. 20% af denne aldersgruppe

på landsbasis bor i Nuuk, dvs. 1295 individer. De 197 respondenter, som udgør 1/6 af alle 12-19 årige i Nuuk, er opdelt i køn og alder som følger:

TABEL 1:

Køn og alder	Totale antal	Født udenfor Grl.	Født i Grl.
K/12-15 år	56	8	48
M/12-15 år	61	9	52
K/16-19 år	33	11	22
M/16-19 år	47	13	34
12-19 årige i alt i Nuuk by	197	41	156

Som det kan ses, er de fleste af respondenterne født i Grønland, dvs. 79%. Inddrages den sproglige baggrund⁶ såvel som respondenternes oplysninger, om forældrene har arbejde eller ej, ser tallene således ud:

TABEL 2:

	Totale antal i hver gruppe	Ingen svar Far/Mor	Far u. job./ far med job	Mor u. job/ mor med job
Grønlandspr.				
12-15 år	46	1/2	6/39	8/36
16-19 år	30	4/0	7/19	6/24
Danskpr.				
12-15 år	38	4/0	1/33	5/33
16-19 år	31	1/1	1/29	2/28
Bilinguale				
12-15 år	33	6/1	0/27	1/31
16-19 år	19	0/0	3/16	1/18
Total	197	16/4	18/163	23/170

Som det kan ses af disse tal, er der for fædrenes vedkommende *mindst* arbejdsløshed hos den dansk-sprogede gruppe med 3% af 69, efterfulgt af den dobbelt-sprogede gruppe med 6% af 52. Procentvis *størst* arbejdsløshed er der hos den grønlandsk-sprogede gruppe, der tæller 17% af 76. For mødrenes vedkommende er der her *mindst* arbejdsløshed hos de dobbelt-sprogede med 4% af 52, efterfulgt af de dansk-sprogedes mødre med 10% af 69. Igen er den *største* arbejdsløshed at finde hos den grønlandsk-sprogede gruppe med 18% af 76 for

mødrenes vedkommende. Den største forskel mellem forældrenes arbejds-situation er at finde hos den dansk-sprogede gruppe med 3% af 69 fædre uden arbejde mod 10% af 69 mødre uden arbejde, hvilket kan skyldes, at flere mødre i denne gruppe opholder sig i Grønland som ledsager for en mand, der er tilkaldt arbejdskraft.

Opdeling i sproglig baggrund er her valgt som selv-identifikation til kulturelt tilhørsforhold.

Hvad angår inddeling i sociale grupper, er Socialforskningsintituttets såkaldte 5-trins SFI-inddeling (Hansen, 1984) blevet anvendt i nærværende. En inddeling, der for det første som inddelingskriterie tager udgangspunkt i dels **stillingsbetegnelse** (hvad individet arbejder som), **uddannelsesvarighed** (hvorvidt individet er uddannet eller ej og hvor længe) samt det, at der tages højde for i hvor høj grad individet i sin position har kontrol over eget og/eller andres arbejde. For det andet er SFI-inddelingen den mest hensigtsmæssige i nærværende sammenhæng med dens synkrone aspekt, dvs. hvordan billedet ser ud *lige her og nu*, da det drejer sig om et nedslag i en udvalgt gruppe menneskers liv på et bestemt tidspunkt og ikke om en længerevarende (longitudinal) undersøgelse, der strækker sig over flere år. Inddelingen efter denne model af forældrenes job/uddannelse viser, at de tre lingvistiske grupper af respondenter hierarkisk fordeler sig således, at flest forældre til den dansksprogede gruppe er koncentreret i kategorien med de højest betalte stillinger og med længst varende uddannelsesbaggrund. Herefter følger forældrene til den dobbeltsprogede gruppe og i den laveste indkomstgruppe med kortest uddannelsesbaggrund og/eller flest ufaglærte befinder forældrene til den grønlandsk-sprogede gruppe sig. Samme mønster gør sig gældende i undersøgelser om sundhed og levevilkår i Grønland (Bjerregaard et al., 1995; Pedersen, 1997), selvom en anden 6-trins model er anvendt der. Ovennævnte socialgruppeinddeling vil i de følgende gruppeinddelinger indgå implicit.

Adgang til audio visuelt udstyr

På trods af de sociale forskelle, har så godt som alle respondenter bred adgang til det mest gængse AV-udstyr.

I spørgsmålet om, hvorvidt de unge har fjernsyn eller ej oplyser alle, at de har adgang til fjernsyn. 33% af alle 197 oplyser, at de har ét fjernsyn, mens 66% har mere end ét fjernsyn. Ser vi på fordelingen af fjernsyn blandt de unge, der har oplyst, at de har mere end ét, er gennemsnittet 2 fjernsyn blandt de 12-19 årige grønlandsk-sprogede piger/kvinder og de 16-19 årige unge grønlandsk-sprogede mænd. Resten af grupperne har i gennemsnit 3 fjernsyn hver – i alt drejer det sig om 350 fjernsyn fordelt på 130 unge.

På spørgsmålet "*Hvad har du selv hjemme?*" er der klar forskel ved sammenligning af dels pigernes og dels drengenes ejendele såvel som der er forskel, når man sammenligner sproggrupperne indbyrdes⁷:

TABEL 3:

Gruppe	Radio	Walkman	Bånd- optager	CD	TV	Video	PC
M = dreng							
K = pige	%	%	%	%	%	%	%
N = antal							
Grl.spr.	M/K	M/K	M/K	M/K	M/K	M/K	M/K
M/K:12-15 (N = 46)	79/50	54/55	67/64	63/77	38/36	38/27	25/9
Grl.spr.							
M/K:16-19 (N = 30)	77/88	50/63	59/100	77/100	41/13	41/0	14/13
Da.spr.							
M/K: 12-15 (N = 38)	86/88	76/88	76/100	95/88	90/59	67/41	62/29
Da.spr.							
M/K:16-19 (N = 31)	94/79	82/50	88/79	82/93	82/64	82/36	71/21
Dobb.spr.							
M/K:12-15 (N = 33)	81/88	94/76	88/88	94/88	63/53	44/41	56/24
Dobb.spr.							
M/K:16-19 (N = 19)	88/91	100/73	100/100	88/91	75/82	63/45	25/27

Den mørkeste farve (i den dobbeltsprogede gruppe) indikerer, at procentvis lige så mange piger som drenge i dette tilfælde ejer en båndoptager. Den næstmørkeste farve viser, at det er drengene i de markerede felter, der procentvis dominerer i ejerskabet af de enkelte AV-midler. Markant drejer det sig om TV, video og PC, mens pigerne dominerer i de lyseste felter, hvor det drejer sig om at eje radio, walkman, båndoptager og CD. Procentvis er det de dansksprogede og dobbeltsprogede i nævnte rækkefølge, der er de mest veludrustede m.h.t. ovennævnte AV-udstyr. Procentvis er der et stort spring mellem den grønlandsksprogede gruppe på den ene side som den dårligst udrustede og den dansksprogede og dobbeltsprogede på den anden side som den bedst udrustede i forhold til selv at eje AV-udstyr. På samme måde med drengene som de bedst udrustede i forhold til pigerne på tværs af alle grupper især m.h.t. at eje TV, video og PC.

I debatten om børn og unges ændrede medie- & kulturprofil, skriver bl.a. Kirsten Drotner (1995a:7), at

“... pigerne og de unge kvinder, som tidligere havde deres sociale forankring i hjemmet ... nu sammen med veninderne ‘erobrer’ de offentlige rum. Omvendt søger flere og flere drenge og unge mænd tilbage til hjemmet – med eller uden kammerater.”

Hermed menes, at drengene og de unge mænd er rykket hjem til TV- og computerskærmen, mens pigerne og de unge kvinder er optaget af forskellige fritidsaktiviteter udenfor hjemmet. Det kunne være én forklaring på fordelingen af ovennævnte AV-udstyr i nærværende undersøgelse, men lad os se, om det hænger sammen med de unges selvrapporterede fritidsaktiviteter.

Fritid: Interesse eller beskæftigelse?

På grønlandsk er spørgsmålet i spørgeskemaet om fritidsinteresser formuleret som følger, efterfulgt af direkte dansk oversættelse:

Atuareernerup kingorna	sunna	sammisarisarpiuk?
<i>Efter skole</i>	<i>hvad</i>	<i>beskæftiger du dig med?</i>

Den danske formulering i spørgeskemaet lyder, efterfulgt af direkte oversættelse til grønlandsk:

Hvad	er dine fritids-	interesser?
<i>Suut</i>	<i>sunngiffinni</i>	<i>soqutigisarisarpigit?</i>

Som det fremgår er der spurgt om to forskellige ting på hvert sit sprog. I mundtlig tale ville det ikke betyde nogen forskel. Problemet opstår, når respondenter bliver stillet spørgsmålet skriftligt og forsøger at svare så ærligt/oprigtigt som muligt – spørgsmålet bliver derved taget for pålydende, hvilket svarene også afspejler. Mistanken om, at noget var galt opstod ved gennemgang af de usædvanligt mange svar fra de grønlandssprogede, der gik på husligt arbejde, børnepasning, hundepasning etc. som fritidsinteresse. D.v.s 23% af de grønlandssprogede 12-15 årige piger samt 25% af de grønlandssprogede piger i alderen 16-19 år oplyser, at de passer børn, hunde, arbejder eller rydder op hjemme mod 8% drenge i alderen 12-15 år. Ingen af de dansksprogede 12-19 årige eller dobbeltsprogede i alderen 16-19 år oplyser om lignende beskæftigelser. Derimod oplyser 18% af de dobbeltsprogede piger om samme forhold mod 6% drenge i samme gruppe.

Overordnet appellerer den danske formulering til det subjektivt vurderende svar, mens den grønlandske formulering appellerer til et konkret svar om fritids**beskæftigelse** – ikke fritids**interesse**. Det forbehold skal tages i tælling af svarene.

Af de 197 unge, jeg tager udgangspunkt i, har 30 (eller 15%) svaret, at de ingen fritidsinteresser/-beskæftigelse har, mens 87 (eller 44%) har svaret, at de dyrker idræt. 90 (eller 46%) af de 197 respondenter har svaret på det åbne spørgsmål "Andet?". Disse svar kan groft opdeles i 4 kategorier :

1. 37% går tur/er ude; er sammen med familie & venner :

Procentvis er der i denne gruppe flest grønlandssprogede og dobbeltsprogede piger mellem 12-15 år (32% og 29%). Det at gå tur eller være ude med ven-

nerne – op og ned ad de befærdede veje har igennem tiderne været en yndet aktivitet overalt i Grønland, hvilket kan forklares med, at der ikke findes så mange andre mødesteder end lige der – det kan til en vis grad sammenlignes med de café-miljøer, vi kender i dag. I litteraturen er denne aktivitet beskrevet i både skønlitteraturen og i lyrikken; første gang antydningvis beskrevet i 1914 i den først udgivne grønlandske roman, Mathias Storchs *SingnagtugaK'*⁸:

“..om efteråret, ved skumringstid er der utroligt smukt i Nuuk og der er næsten altid stille vejr. Ved den tid er de unge **vældig glade for at trække frisk luft på vejene..**” (frit oversat og min fremhævelse, BKP)

2. 20% dyrker ikke skemalagt motion:

I denne kategori dominerer de dansksprogede drenge mellem 12 og 15 år, dvs. 29% mod kun 12% af pigerne i deres egen gruppe. 19% af de dobbeltsprogede drenge mellem 12 og 15 år dyrker ikke skemalagt motion mod ingen af pigerne i denne gruppe. Blandt de grønlandssprogede har 9% af de 16-19 årige drenge oplyst om denne aktivitet, mens ingen af pigerne i denne gruppe figurerer her – 8% af de 12-15 årige drenge mod 5% af de 12-15 årige piger i denne sproggruppe beskæftiger sig ligeledes med ikke skemalagt motion.

3. 14% arbejder, passer børn, passer hunde, husligt arbejde:

Her er det de grønlandssprogede piger uanset alder, der dominerer, dvs. 25% mod 18% dobbeltsprogede piger i alderen 12-15 år. I denne kategori figurerer ingen dansksprogede eller dobbeltsprogede mellem 16-19 år.

4. 13% underholder sig med computer, video-film:

Den dominerende gruppe i denne kategori er de dansksprogede drenge mellem 12-15 år, dvs. 29% – ingen piger fra denne gruppe. 24% af de dansksprogede drenge mellem 16-19 år figurerer her, men ingen af pigerne fra denne gruppe. Omvendt er det hos de dobbeltsprogede, hvor 9% af pigerne mellem 16-19 år mod ingen af drengene i samme aldersgruppe underholder sig med computer og videofilm. Af de bilinguale drenge, er det 6% af de 12-15 årige, der figurerer i denne kategori. Ingen af de grønlandssprogede har oplyst om disse aktiviteter.

Opsummerende kunne man sige, at Drottners antagelse (1995a) med hensyn til at drengene søger hjem til computerne og videofilmene, mens pigerne søger ud i det offentlige rum, til en vis grad passer med disse respondenter i det tilfælde, hvor de grønlandssprogede piger går meget tur og bruger en del af deres tid med vennerne, mens især de dansksprogede drenge sidder hjemme ved skærmene. Der viser sig dog ikke et klart mønster. Blandt disse respondenter er der en bred vifte af forskellige typer af interesser på tværs af køn, alder og sproglig baggrund.

Læsevaner

På linie med den danske bogdropperdebat i 1980'erne (se note 1) udtrykker man i Grønland til stadighed bekymring for de unges gradvist manglende interesse for bøger, især grønlandsk litteratur, siden TV's fremkomst i 1970'erne og videoens fremkomst i begyndelsen af 1980'erne. Debatten i Grønland har været præget af angst for, at det grønlandske sprog ville blive fortrængt af fremmede sprog⁹ som følge af den massive mediepåvirkning; en bekymring over, at danske bøger foretrækkes fremfor grønlandske; at der ikke bliver skrevet så meget grønlandsk litteratur; at den grønlandske litteratur ikke er tidssvarende i forhold til de grønlandske børn og unges ændrede behov og ønsker. For at råde bod på den drastiske mangel på interesse for grønlandsk litteratur har man ved Atuakkiorfik (Det grønlandske forlag) taget initiativ til at danne en bogklub *Qulleq*, der nu har ca. 800 medlemmer. Derudover er der initiativtagere blandt forfatterforeningens medlemmer, det hjemmestyrejede bogforlag Atuakkiorfik og det privatejede bogforlag Atuagkat (som tillige er den største og ældste boghandel i Grønland), Atuarta (en forening der har til formål at opmuntre til interesse for grønlandsk litteratur). Hjemmestyrets Direktorat for Kultur, Uddannelse og Kirke har den 25. marts 1998 nedsat en litteraturgruppe, der *"...is going to take care of the preliminary drafting of the legislation about literature and prepare for the foundation of a Council of Literature, which in cooperation with the future Council of Culture, must advise the Minister of Culture, Education and the Church about concerns relating to literature"* (Poul Møller, 1998:27). Litteraturundersøgelsen, der skulle iværksættes er nu stillet i bero på grund af afslag på bevilling (300.000 kr.) ved Hjemmestyrets efterårssamling 1998. Ud fra min bedste overbevisning må man forvente, at der til den kommende litteraturundersøgelse inkluderes en undersøgelse af husstandsforhold og faget grønlandsk i folkeskolen, idet læsevaner i høj grad afhænger af fysiske rammer for læsning såvel som læseopdragelse i skole og hjem: Bliver folkeskoleeleverne trænet i aktiv læsning; opmuntres de til nysgerrighed og engagement i læsningen og hvordan? Er der belæg for, at grønlandskundervisningen overvejende foregår ud fra forældede pædagogiske principper med højt læsning og diktat? Er der belæg for, at sproget grønlandsk er et fortællesprog/dramatisk sprog snarere end det er præget af litterær tradition? Har hjemmet de fysiske rammer, der muliggør, at den enkelte kan sætte sig ned og læse en bog i ro – er der mulighed for at trække sig tilbage i sit eget rum¹⁰?

En af de genkommende klager fra unge selv i Grønland er, at den grønlandske litteratur i for høj grad handler om fortiden, fanger-kulturen, som de unge i dag har svært ved at forholde sig til og forstå. De savner genkendelsen/identifikationen, de store følelser, spændingen, gysen, det sjove etc. nøjagtig som andre unge i verden omkring dem¹¹.

På spørgsmålet "hvor ofte låner du på biblioteket?" har 42% af de 197 unge oplyst, at de ikke låner bøger på biblioteket, 32% at de aldrig læser bøger, der ikke er lektier. Fordelt på køn ser det således ud i procent:

TABEL 4:

Gruppe	Antal	Låner ikke bøger	Læser ikke bøger
Piger:			
12-15 år	(56)	46%	29%
16-19 år	(33)	36%	27%
Drenge:			
12-15 år	(61)	31%	31%
16-19 år	(47)	55%	19%

Bortset fra tallene for de 12-15 årige drenge, indikerer ovennævnte, at det, ikke at låne bøger på biblioteket, ikke nødvendigvis betyder, at der ikke læses bøger for fornøjelsens skyld.

Ser vi på tallene ud fra den sproglige baggrund, er den procentvise andel af unge, der *ikke læser bøger* størst blandt de grønlandssprogede piger i alderen fra 12-15 år (41%) og 16-19 år (50%), de grønlandssprogede drenge i samme aldersgrupper (42% og 41% hhv.); de dansksprogede drenge i alderen 16-19 år (41%) samt de dobbeltsprogede drenge fra 16-19 år (50%). De flittigste boglæsere er de dansksprogede drenge (33%) og piger i alderen 12- 15 år (35%), der oplyser, at de enten læser flere gange om ugen eller næsten hver dag. Det svarer godt til andre undersøgelser, der påpeger at læselysten viger med alderen (Drotner 1995). Et andet forhold er, at der er langt flere bøger at vælge imellem for de dansksprogede end for de grønlandssprogede. Resten af grupperne ligger mellem 6% for de dansksprogede 16-19 årige drenge og 29% for de dobbeltsprogede 12-15 årige pigers vedkommende, der læser enten flere gange om ugen eller næsten hver dag.

Opsummerende kan siges, at de mindst ivrige læsere er at finde i den grønlandssprogede gruppe, som kan forklares med manglen på relevant litteratur for målgruppen.

Hvilke slags bøger?

Den eneste gruppe, der ikke læser romaner, er de dansksprogede 16-19 årige drenge, som til gengæld prioriterer fagbøger højt (24%).

Nedenstående tal omregnet i procent, viser at det er de dansksprogede piger fra 12-15 år (41%) og 16-19 år (43%) med de dobbeltsprogede piger i alderen 16-19 år som topscorere (55%), der er de flittigste romanlæsere. Procentvis lavest (som romanlæsere) ligger de grønlandssprogede piger i alderen 12-15 år (9%). Blandt de grønlandssprogede er der procentvis flere drenge end piger i begge aldersgrupper, der læser romaner, hvilket er overraskende i forhold til den almindelige opfattelse, at piger er mere til 'ord', drenge til 'billeder' (se Drotner, 1995:27).

TABEL 5:

	total	låner ikke	romaner	digte	computer	fagbøger	andet
G/M/12-15	(24)	38%	17%	0%	8%	0%	17%
G/M/16-19	(22)	32%	27%	5%	9%	0%	14%
D/M/12-15	(21)	29%	10%	0%	10%	10%	43%
D/M/16-19	(17)	29%	0%	0%	0%	24%	12%
B/M/12-15	(16)	19%	13%	0%	25%	6%	44%
B/M/16-19	(8)	38%	38%	13%	0%	13%	13%
G/K/12-15	(22)	45%	9%	5%	0%	0%	18%
G/K/16-19	(8)	25%	13%	0%	0%	0%	38%
D/K/12-15	(17)	18%	41%	6%	0%	6%	47%
D/K/16-19	(14)	7%	43%	7%	0%	36%	57%
B/K/12-15	(17)	35%	18%	6%	0%	6%	41%
B/K/16-19	(11)	18%	55%	0%	0%	18%	36%

G= grønlandssprogede; D= dansksprogede; B=dobbeltsprogede (bilinguale)

Fagbøger står også højt på listen hos de dansksprogede piger mellem 16-19 år (36%), hvilket skal ses i lyset af, at det typisk vil være gymnasieelever, der har brug for disse til at løse opgaver, hvilket 'andet'-svarene også viser. Der kan således ikke udledes, at de er mere fagligt orienterede af lyst end de andre grupper.

Kun drengene, bortset fra de dansksprogede og de dobbeltsprogede 16-19 årige, har oplyst, at de låner computerbøger – procentvis flest dobbeltsprogede drenge mellem 12-15 år (25%) mod 8-10 % i de andre drengegrupper.

Digte har ikke den store interesse generelt, men der er dog en procentvis større andel, der læser digte blandt pigerne, hvilket ikke er overraskende.

Alle grupper har oplyst, at de læser andet, end de svarmuligheder vi har givet. Gysere, splatter og action-bøger (Stephen King og Dennis Jürgensen nævnes som yndlingsforfattere blandt de 12-15 årige drenge) er gennemgående populære, ligesom tegneserier er det især hos drengene, hvilket spørgsmålet om specifik tegneserielæsning også viser (nedenfor). Pigerne nævner også, udover gysere, kærlighedsromaner, astrologi, 'om det okkulte' og ungdomsbøger som 'andet'-svar. Enkelte af de grønlandssprogede og dobbeltsprogede piger i 12-15 årsalderen nævner 'grønlandske bøger' og overraskende nok Ole Brandt, som i 1970'erne op til Hjemmestyrets indførelse, var en meget populær forfatter, der skrev om de brave forfædre, deres mod og vilje til at stå igennem en hvilken som helst krise med deres intelligens, fremsynethed og stolthed! Overraskende, fordi mit indtryk er, at de unge tager afstand fra de 'gamle' forfattere med al deres fortidssvælgen.

Avislæsning

I Grønland er der to landsdækkende aviser: *Atuagagdliutit/Grønlandsposten* (AG), der udkommer tirsdag og torsdag og *Sermitsiaq*, der udkommer om fredagen. Aviserne udkom første gang hhv. 1861 og 1957. Dertil er der en ugentlig lokalavis i de fleste kommuner. I Nuuk er der endvidere mulighed for at få flyfriske aviser fra Danmark og udlandet, når vejret tillader det. Ser vi på tallene for avislæsning, er den procentvis største andel af unge, der **læser avis næsten hver dag**, at finde blandt de 16-19 årige drenge (40%):

M/12-15 år	M/16-19 år	K/12-15 år	K/16-19 år
34%	40%	23%	18%

Der er med andre ord en markant forskel på pigers og drenges avislæsning, både på tværs af køn og aldersgrupper. Drengene generelt er flittigere avislæsere end pigerne. Indenfor drengegruppen er det de 16-19 årige, der er de flittigste avislæsere, mens det indenfor pigegruppen er de 12-15 årige.

Tager man den sproglige baggrund med, er det de *dansksprogede drenge* mellem 12-15 år (43%) og 16-19 år (41%), der er de flittigste avislæsere.

Den procentvise andel af unge, der **aldrig læser avis** viser, at der er flest kvinder mellem 16-19 år. Hvorvidt tallet er stort eller ej er vanskeligt at vurdere, idet der ikke er tidligere undersøgelser at sammenligne med, men umiddelbart overrasker det mig, at den procentvise andel af unge, der ikke læser avis er så stor:

M/12-15 år	M/16-19 år	K/12-15 år	K/16-19 år
28%	21%	27%	30%

Splittes respondenterne op i køn, aldersgruppe og sproglig baggrund, er det især de dansksprogede piger mellem 12-15 år, der aldrig læser avis, dvs. 47%. Specifikt har kun 10 ud af 197 oplyst, at de læser AG og *Sermitsiaq* i det åbne spørgsmål om hvilke slags ugeblade, de læser. Ser man på indholdet af disse landsdækkende aviser, kan det ikke undre, at interessen ikke er større – der er hverken tænkt på unge eller børn som målgruppe.

Ugeblade

Hvis det forekommer trægt med avislæsningen, er der til gengæld en flittig læsning af ugeblade (familie-, billed- og kvindeugeblade)¹², ungdomsmagasinerne *Vi Unge* og *Mix* – der læses ikke kun ét blad, men mange forskellige, som følgende tal viser. De markerede felter angiver hvilken gruppe, der læser en given kategori mest:

TABEL 6:

	Total	viunge/ mix	se&hør	hjemmet	femina etc	and and	uge- avisen	AG	Sermitsiaq
Drenge:									
G/12-15	(24)	25%	0%	0%	0%	4%	25%	4%	4%
G/16-19	(22)	9%	23%	5%	0%	0%	18%	18%	14%
D/12-15	(21)	19%	5%	5%	0%	14%	14%	0%	0%
D/16-19	(17)	12%	12%	18%	6%	0%	12%	6%	6%
B/12-15	(16)	38%	6%	6%	0%	19%	13%	6%	6%
B/16-19	(8)	13%	13%	13%	0%	13%	0%	0%	0%
Piger									
G/12-15	(22)	41%	0%	5%	0%	5%	36%	5%	5%
G/16-19	(8)	0%	0%	38%	13%	13%	13%	0%	13%
D/12-15	(17)	76%	6%	29%	12%	24%	18%	0%	0%
D/16-19	(14)	14%	21%	50%	57%	0%	0%	14%	14%
B/12-15	(17)	65%	18%	24%	12%	12%	12%	0%	0%
B/16-19	(11)	36%	9%	73%	64%	0%	9%	0%	0%

G= grønlandssprogede; D= dansksprogede; B=dobbeltsprogede

Ungdomsmagasinerne *Vi Unge* og *MIX* er som forventet de absolut foretrukne med 60 læsere af 197 – især hos 76% af de dansksprogede piger mellem 12-15 år og 65% af de dobbeltsprogede piger i samme aldersgruppe. Herefter kommer familie-/billedugebladene *Hjemmet*, der i optællingen her er slået sammen med *Familiejournalen*, *Billedbladet* og *Søndags B.T* med 35 læsere af 197, som det næstpopulæreste ugeblad med de dansksprogede og dobbeltsprogede piger i aldersgruppen 16-19 år som de flittigste læsere. På tredjepladsen kommer den lokale husstandsomdelte *Ugeavisen* med 32 læsere af 197. Denne er mest populær hos de grønlandssprogede piger (36%) og drenge (25%) mellem 12-15 år. En vilkårlig rundspørge blandt (grønlandssprogede) unge viste, at det, der læses i *Ugeavisen*, især er TV-programmet, Kulturhuset Katuaqs annoncer om kommende film og arrangementer og 'Opslagstavlen' med oplysninger om køb, salg, fremlysning/efterlysning, jobtilbud o.lign. – og ikke mindst kryds & tværs-siden. På en fjerdeplads ligger billedugebladet *Se & Hør* og tegneseriemagasinet *Anders And & Co.* med h.h.v 18 og 16 læsere blandt de 197 unge og til slut de landsdækkende aviser *AG* og *Sermitsiaq*, hver med kun 10 læsere. Dvs., først og fremmest er det blade, der henvender sig primært til ungdommen, dernæst sladderstof med 'de kendte' udefra efterfulgt af lokalstof og i bunden ligger det landsdækkende stof, som i øvrigt ikke er så landsdækkende endda. Redaktionerne ligger i Nuuk, hvilket stoffet generelt også bærer præg af.

En sammenligning af tallene for litteraturlæsning og ugebladslæsning viser for den grønlandssprogede gruppes vedkommende, at læsning af blade procentvis ligger højere end læsning af skønlitteratur. Manglen på læselyst af skønlitteratur hos den grønlandssprogede gruppe kan skyldes de spørgsmål om manglende litterær tradition, jeg var inde på ovenfor, spørgsmål som endnu ikke er undersøgt og som falder udenfor rammen af nærværende artikel. Bliver vi i den tankebane, kan det ikke undre, at interessen for ugeblade procentvis ligger højere end interessen for skønlitteratur. De kulørte ugeblade og magasiner har en opbygning, som minder om opbygningen af den mundtlige fortælletradition – som mange små blokke, der kan udvides og indskrænkes efter publikums behov¹³. Dertil kommer de aspekter, som Klitgaard Poulsen (1995) også er inde på; billeddynamikken; billedbladenes let fattelige sprog; genkendelse af indhold fra andre medier (film og fjernsyn); indirekte anvisninger til opbygning af livsstil; social kontakt ved bytning af blade etc. Endvidere henviser Klitgaard Poulsen (1995) til Peter Sepstrup's *Læserapport 25, 1992*, der i sin analyse gør opmærksom på, at “*ugebladsbranchen tilbyder de læsesvage og informationsvage dele af befolkningen en måde at holde sig ajour med samfundsudviklingen på. De trykte medier, der henvender sig til de ikke så godt læsende dele af befolkningen, sikrer, at deres læseevne vedligeholdes*” (K. Poulsen, 1995:18). Dvs. at de læsesvage grønlandssprogede på den måde kommer til at vedligeholde deres læseevne i dansk – ikke grønlandsk.

Tegneserielæsning

Spørgsmålet “*Hvor tit læser du tegneseriehæfter*” giver følgende procenter, fordelt på køn og alder:

TABEL 7:

Gruppe	aldrig	flere x/md.	1 x/ugen	næs. hver dag
M/12-15 år	15%	23%	11%	51%
M/16-19 år	32%	28%	9%	26%
K/12-15 år	30%	32%	9%	23%
K/16-19 år	39%	18%	9%	21%

M = drenge; K = piger

Heraf ses, at de flittigste tegneserielæsere er at finde blandt de 12-15 årige drenge med hele 51%. Den største procentandel, der *aldrig* læser tegneseriehæfter har de 16-19 årige piger med 39%. Generelt ser det ud til, at drengene er flittigere tegneserielæsere end pigerne. Tages den sproglige baggrund med i betragtning, er det de dansksprogede og dobbeltsprogede drenge mellem 12-15 år med en procentandel på hhv. 52 og 56, der er de flittigste tegneserielæsere, men de grønlandssprogede drenge på 12-15 år er også godt med, ca.

halvdelen af denne gruppe læser disse næsten hver dag. I dette tilfælde følger drengene traditionen tro med at være 'billedslugere' (Birgitte Tufte's udtryk, 1987:113).

Biograf

Det traditionelle syn, på tværs af grænser, er at drenge foretrækker action film, mens piger foretrækker kærlighedsfilm. Som det vil fremgå af det følgende, er det ikke tilfældet blandt respondenterne i Nuuk. En rigtig biograf, i europæisk forstand, fik Nuuk med indvielsen af Kulturhuset Katuaq den 15. februar 1997, eller rettere sagt den 28. februar, da filmatiseringen af Peter Høegs roman *Frøken Smillas Fornemmelse for Sne* havde premiere. Siden fulgte en biograf i Ilulissat i foråret 1998 og senest en biograf i Sisimiut. Herefter er der i Katuaq vist adskillige nye film, som i det første år, i følge Jan Kløvstad, direktør for Katuaq, i perioden 15. Februar – 31. December 1997 i gennemsnit har haft 990 besøgende pr. film – 138 besøgende pr. forestilling. Dvs, at hver eneste indbygger i Nuuk i løbet af 1997 har været i biografen 5 gange. Hidtil har publikumsrekorderne været i forbindelse med *Titanic* (7066 biografgængere, 11 års grænse), *Lysets Hjerte* (6397 biografgængere, 15 års grænse) og *Smillas fornemmelse for sne* (6200 biografgængere, 15 års grænse)¹⁴. Videoudlejningsbranchen oplyser, at der har været nedgang i udlejning af film siden biografens indvielse, men at man på længere sigt regner med en stigning i leje/salg af videofilm, fordi biografen er med til at øge interessen for film – også hos det publikum, der aldrig har sat deres ben i en videoforretning. De første spillefilm blev vist i Grønland i 1921 og fremefter i de lokale forsamlingshuse – 35mm film nedkopieret til 16mm. I 1985 fandtes 90 forevisningssteder med ca. 2-4 forestillinger pr. uge med flest nordiske og amerikanske underholdnings- og actionfilm¹⁵. Den grønlandske forfatter og maler Hans Lyngé beskriver, hvad man nok må kalde den første "walk-in" filmforevisning:

“... sommer i [19]22 var McMillan her med sine to hvide ekspeditionsskibe. De lå fortojet lige uden for stranden i Kolonihavnen, og havde man lyst, kunne man i de stille sommeraftener sidde i stranden og se levende billeder på skibets sejl, der blev spændt og brugt som skærm.” (Lyngé, 1977:16).

Biografbesøgene og dermed besøgene til forsamlingshusene, der i høj grad var afhængige af entréindtægter fra filmforevisningerne, gik drastisk ned med økonomiske problemer til følge, da lokal-TV blev indført og videoen gjorde sit indtog i 80'erne. Forsamlingshusene bruges i dag mange steder til bingo-spil de fleste aftener.

Videofilm: Videofilm-udlejning

Nuuk har i alt 4 video-udlejningsforretninger. En ansat ved den største videoforretning i byen (som også er Grønlands største) oplyser, at de har over 4.000

forskellige videotitler. En af de mindste forretninger oplyser, at de har ca. 850 forskellige videotitler. En videoforretnings-ejer, der har forhandlet med køb, salg og leje af video, siden videoen kom til landet i begyndelsen af 80'erne fortalte mig, at han skønnede, at der *minimum* udlejes 600 videofilm pr. dag i hele Nuuk. Pr. uge bliver det til mindst 4.200 videofilm til en befolkning på 13.286 (heraf er 1.295 unge mellem 12-19 år). Priserne ligger forskelligt fra 10 kr. til 40 kr. pr. lejet film, hvilket må siges at være billigere i forhold til en biografbillet, der i Nuuk koster mellem 25 kr. og 60 kr.

I forbindelse med et tværnationalt WHO forskningsprogram om sundhed blandt unge (King et al., 1996), er Grønland som et af de 25 lande deltager. Johan Michael Pedersen (1997:34) har foretaget en undersøgelse under titlen *Sundhedsadfærd blandt grønlandske skolebørn*, hvor han bl.a. når frem til at:

- 40% af alle skolebørn mellem 11 og 17 år ser video 1-3 timer om ugen
- 32% af gruppen ser 4-6 timer eller mere om ugen
- blandt gruppen af 15 årige, topper de grønlandske skolebørn internationalt i videokigning, idet 37% af pigerne og 53% af drengene ser video mindst 4 timer om ugen

Der er ikke taget højde for manglen på biografer i Grønland eller gjort forsøg på at sammenligne tallene med frekvensen af biografgænger internationalt. På den måde hænger oplysningerne sensationslystent i luften, revet ud af deres sammenhæng.

De 12-19 åriges videofilm-præferencer

Spørgsmålet i spørgeskemaundersøgelsen lyder "*hvad kan du bedst lide at se på video?*" med 13 svarmuligheder, hvoraf et er et åbent "andet"-spørgsmål. Følgende liste viser drengenes og pigernes forskellige præferencer i hierarkisk rækkefølge. Procenterne viser andel i forhold til gruppens antal:

M/12-15 år	K/12-15 år	M/16-19 år	K/16-19 år
1. Action (80%)	1. Kærlighed (80%)	1. Action (77%)	1. Kærlighed (85%)
1. Gyser (74%)	2. Komedier (73%)	2. Komedier (66%)	2. Komedier (73%)
1. Thrillers (67%)	3. Action (71%)	3. Science fiction og thrillers (60%)	3. Thrillers (67%)
1. Komedier (66%)	4. Gyser (68%)	4. Gyser (53%)	4. Action (64%)
1. Splatter (46%)	5. Thrillers (59%)	5. Dokumentar (49%)	5. Gyser (61%)
2. Science Fiction (44%)	6. Eventyr (54%)	6. Splatter (40%)	6. Dokum. (39%)
3. Karate (41%)	7. Science fiction (52%)	7. Eventyr (39%)	7. Eventyr (36%)
4. Eventyr (39%)	8. Dokumentar (48%)	8. Tegnefilm (32%)	8. Sc.fiction (33%)
5. Dokumentar (28%)	9. Splatter (34%)	9. Kærlighed (28%)	9. Tegnefilm (24%)
6. Tegnefilm (25%)	10. Tegnefilm (30%)	10. Karate (17%)	10. Splatter (21%)
7. Kærlighed (16%)	11. Karate (14%)		11. Karate (15%)
8. Børnefilm (2%)	12. Børnefilm (4%)		12. Børnefilm (3%)

Som det kan ses af ovenstående er pigerne på tværs af aldersgrupper helt traditionelt enige om, at kærlighedsfilm ligger på førstepladsen ligesom drengene på tværs af aldersgrupper er enige om, at det er action-film, der ligger på en førsteplads. Kærlighedsfilm er end ikke blandt de 10 mest populære filmgenrer hos de 12-15 årige drenge, mens genren lige når ind på en 9. plads hos de 16-19 årige drenge. Hvis vi omvendt ser på den mest populære genre hos drengene, action film, er disse placeret indenfor de 4 mest populære film genrer hos pigerne.

Som det kan ses er komedier den næst mest populære genre hos alle grupperne (se Jerslev, 1989), undtagen hos de 12-15 årige drenge, der har placeret den som nummer 4. Horror, splatter og thrillers er blandt de 5 mest populære hos alle grupperne. Dokumentar film, defineret som *en filmatiseret version af noget, der er sket i virkeligheden*, er mest populær hos gruppen af 16-19 årige, så længe, der ikke tages udgangspunkt i sproglig baggrund.

Tages der udgangspunkt i sproglig baggrund, udover køn og alder, sker der en røkering af rækkefølgen for videopræferencer :

TABEL 8: 12-19 åriges video-film præferencer fordelt på køn, aldersgruppe og sproglig baggrund

Genre	G/M/ 12-15	D/M/ 12-15	B/M/ 12-15	G/K/ 12-15	D/K/ 12-15	B/K/ 12-15
Dokumentar	42%	5%	38%	79%	12%	53%
Action	79%	90%	69%	73%	59%	82%
Kærlighed	17%	19%	13%	14%	59%	24%
Komedie	58%	71%	69%	64%	76%	82%
Horror	79%	67%	75%	68%	53%	82%

Genre	G/M/ 16-19	D/M/ 16-19	B/M/ 16-19	G/K/ 16-19	D/K/ 16-19	B/K/ 16-19
Dokumentar	73%	12%	63%	75%	29%	27%
Action	72%	76%	75%	88%	50%	64%
Kærlighed	36%	24%	25%	63%	86%	100%
Komedie	64%	65%	75%	75%	64%	82%
Horror	59%	53%	0%	63%	57%	64%

G= grønlandssproget; D= dansksproget; B= dobbeltsproget (bilingual)
M= mand; K= kvinde

Som det kan ses, sker der et skift i præferencerne, når den sproglige baggrund inddrages.

Hvis vi fokuserer på dokumentar genren, viser det sig, at de grønlandssprogede og de dobbeltsprogede prioriterer genren højt, mens den dansksprogede gruppe prioriterer den lavt. Der hersker dog en vis usikkerhed med hensyn til, hvordan respondenterne definerer *dokumentarfilm*, men i følge bemærkningerne i det åbne svar såvel som informanternes forklaring på spørgsmålet om, hvordan de opfatter dokumentarfilm på vores interviewrejse i Grønland, ligger det lige for at antage, at dokumentar opfattes som en filmatiseret version af non-fiktive begivenheder.

Det ligger på linie med den grønlandske fortælletradition, hvor man bestræber sig på at holde sig tæt til faktiske begivenheder, hvad enten det er spørgeshistorier eller andre sælsomme beretninger – en god fortælling er en fortælling, der holder sig tæt til faktiske begivenheder fortalt på en engagerende måde.

En anden overraskelse er, at action-film prioriteres højt hos de grønlandssprogede og dobbeltsprogede piger med en 1.- 3. plads mod en 4. og 5. plads hos de dansksprogede piger. Generelt knyttes action-film til “de skrappe drenge”, som Tove Arendt Rasmussen beskriver det i sin artikel “Actionfilm og drengekultur” (1989). I den artikel giver Rasmussen nogle bud på, hvorfor action-film appellerer til “de skrappe drenge”:

...Det er oplagt, at action-filmens mandebilleder leverer et effektivt modspil ikke bare til skolen, men til værdierne i det kulturelle hegemoni generelt. Brugen af action-video er altså en form for social og kulturel opposition – et ønske om at se en “forbudt” mandlighed for fuld udblæsning (Rasmussen, 1989:225f).

Videre argumenteres der for, at sening af action-film samtidig er en reaktion mod den **stempling**, de unge drenge især i satellitbyen udsættes for af det omgivende samfund som værende “...mere problematiske, kriminelle og voldelige end andre unge” (op.cit.227). **Hævntemaet** i action-filmene “...repræsenterer en social fantasi, som på flere måder er relevant for de skrappe drenge..” (ibid.), dvs. dels en udageren via filmen i forhold til den oplevede krænkelser eller stempling på realitetsplanet, dels som en forsvarsmekanisme til genoprettelse af ligevægt mellem det at blive behandlet som objekt og selv fungere som subjekt (ibid.). Som et tredje bud nævnes action-filmens fremstilling af **idealkroppen**: “...Pubertetsdrengen kan spejle sig i den omnipotente mandlige idealkrop som et plaster på sin egen foranderlige, ukontrollable krop og usikre kønsidentitet..” (ibid.).

Passer disse antagelser til ‘mine’ respondenter eller ej? Hertil skal siges, at respondenterne fra nærværende projekt langt fra kan sammenlignes med ‘de skrappe drenge’ nævnt ovenfor – og man behøver ikke at være ‘skrap dreng’ for at kunne lide action-film. For det andet er det en interessant pointe, at især de grønlandssprogede og bilinguale piger i denne undersøgelse har prioriteret actionfilm så højt, helt imod vores forventninger. Efter at have fuldstændt den kvalitative interview-rejse, føler jeg mig mindre tilbageholdende med hensyn til at give nogle bud på, hvad der kan skyldes denne interesse for action film:

1. Hverdagen i Grønland kan ofte føles som en bevægelse i 'slow-motion'. Action film kan med sin dynamik og hurtige klip give en fornemmelse af at være i bevægelse, være på vej. Som eksempel kan nævnes, hvad en 15-årig pige i Upernavik, Nordgrønland, (okt. 1997) udtrykte om action-film under interviewundersøgelsen: "*Jeg kan lide, når det går rigtig hurtigt, sådan er jeg!*". Samme pige, som havde ambitioner om at uddanne sig som journalist, ville gerne væk fra byen, rejse på efterskole i Danmark for at opleve og lære noget mere, hvis ikke faderen indirekte pressede hende til at blive i byen, og hvis ikke hun følte en sådan skyld ved, at skulle rejse væk fra bedsteforældrene, så længe de levede.
2. En væsentlig ting er, at action-film ikke har særligt komplicerede dialoger. En del af repondenterne forstår hverken de engelske replikker eller den danske undertekst. Man behøver ikke at være sprogligt begavet for at forstå handlingstråden/handlingstrådene i en actionfilm – det er snarere et spørgsmål om æstetisk fascination af høj fart, vold m.v. på skærmen.
3. Janice A. Radway (1984) har foretaget en undersøgelse af kvinders læsning af kærlighedsromaner. Hun påpeger at "*...romance reading was important to the (..) women (..) because the simple event of picking up a book enabled them to deal with the particular pressures and tensions encountered in their daily round of activities* (Radway, 1984:86). Hun argumenterer for, at kvinderne i sin undersøgelse "*...finds it possible to select and construct romances in such a way that their stories are experienced as a reversal of the **oppression and emotional** abandonment suffered by women in real life*" (min fremhævelse, Radway, 1984:52). Med andre ord kan de opnå følelsesmæssig katarsis i Aristotelesk forstand ved at 'forsvinde' ind i kærlighedsromanen og derved formindske indre spændinger. Generelt har piger i Grønland mange pligter i hjemmet med pasning af mindre søskende, husligt arbejde og dertil et fritidsjob. De skal håndtere mange pres, der bliver pålagt dem i hverdagen. I følge resultaterne af førnævnte Johan Michael Pedersens undersøgelse af *Sundhedsadfærd blandt grønlandske skolebørn* (1997:53) topper især de 13 og 15 årige grønlandske piger internationalt, hvad angår stress symptomer, der er udløst af forventningspres fra omgivelserne. Det at se action film kunne således fungere på samme måde som kærlighedsromaner gør det for Radways kvinder, dvs. actionfilm kan tage noget af det overtryk, som de indre følelsesmæssige spændinger eller stress skaber hos disse piger – jvf. eksemplet med pigen fra Upernavik ovenfor.
4. Yderligere nævner Radway den patriarkalsk orienterede familie, hvor 'manden i huset' ofte ønsker, at ægtefællen skal se de samme programmer, som han vælger. Han bestemmer, hvad og hvornår, der skal ses tv (Radway, 1984:91f). I Grønland er opdragelsesmønsteret for piger og drenge generelt traditionelt i patriarkalsk forstand. På spørgsmålet *Hvem ser du mest video sammen med?* i spørgeskemaet, svarede 50% af respondenterne,

at de ser video sammen med venner og kærester (se tallene nedenfor). Dertil erfarede vi gennem interviewundersøgelsen, at mange af pigerne, især de 16-19 årige, som netop i den alder for alvor starter at danne kærestepar, oftest lod deres kæreste bestemme, hvad de skulle se på video.

Tidspunkt for videokigning

Spørgsmålet om, hvornår på dagen respondenterne ser videofilm giver følgende tal i procent:

TABEL 9: Hvornår plejer du at se video?

	morgen	eftermiddag	aften	nat
M/12-15 år	39%	51%	87%	43%
M/16-19 år	4%	26%	85%	72%
K/12-15 år	14%	55%	84%	52%
K/16-19 år	6%	30%	88%	67%

Der er ikke taget udgangspunkt i den sproglige baggrund, da tallene ikke udviser nogen væsentlig forskel på den led. Som det kan ses af tallene, er der større aldersmæssig forskel end der er kønsmæssig forskel på, hvilke tidspunkter der ses video. Dog ser de fleste, som forventet, mest video om aftenen. Den yngste aldersgruppes videokigning foregår mest om eftermiddagen og aftenen, mens den ældste aldersgruppe mest ser video om aftenen og natten.

Videosamvær

I spørgsmålet om hvorvidt de unge ser video alene eller sammen med andre, har hensigten været at finde ud af, om videoen er erstatning for kontakt med andre eller omvendt, om det er et medie, der skaber et fælles socialt rum. Det er klart, at en kvantitativ undersøgelse alene ikke tegner et reelt billede, men det kan give nogle fingerpeg (se tabel 10).

Selvom tallene for "ser video alene" er forholdsvis høje, især for drengegruppens vedkommende, betyder det ikke, at de altid ser video alene. Der er i spørgeskemaet mulighed for flere afkrydsninger, hvilket tallene også viser, at de har benyttet sig af. Alle drengegrupperne oplyser som forventet, at de ser mest video sammen med kammeraterne, bortset fra de dansksprogede drenge mellem 12-15 år, der i lige så høj grad ser video med forældrene. Hos pigerne ser det lidt anderledes ud; de er generelt lidt mere i familiens skød ved videokigningen. De grønlandsksprogede piger mellem 12-15 år ser mest video med forældre og søskende; de 16-19 årige grønlandsksprogede piger ser ligeså meget video med forældrene som med kammeraterne/kæresten; de dansksprogede piger mellem 12-15 år ser omtrent lige meget video med veninden/kæres-

ten som med forældre og søskende; samtlige af de dansksprogede piger mellem 16-19 år ser mest video med veninden eller kæresten; de dobbeltsprogede piger mellem 12-15 år ser mest video med forældrene, mens de 16-19 årige piger fra samme sproggruppe ser lige meget video med veninden/kæresten som med kammeraterne.

TABEL 10: Sammen med hvem ser du mest video?

Gruppe	Total	ser alene	m. forældre	m. søsk.	m. kamm.	m.ven/ -inde	i skolen
G/M/12-15	(24)	42%	54%	42%	67%	46%	8%
G/M/16-19	(22)	36%	41%	41%	68%	41%	18%
D/M/12-15	(21)	43%	62%	52%	62%	38%	24%
D/M/16-19	(17)	35%	18%	29%	59%	35%	0%
B/M/12-15	(16)	50%	44%	56%	81%	19%	19%
B/M/16-19	(8)	25%	38%	13%	50%	38%	0%
G/K/12-15	(22)	18%	59%	68%	50%	18%	9%
G/K/16-19	(8)	38%	50%	25%	50%	13%	0%
D/K/12-15	(17)	18%	53%	53%	35%	59%	12%
D/K/16-19	(14)	0%	7%	43%	71%	100%	0%
B/K/12-15	(17)	29%	65%	47%	41%	41%	12%
B/K/16-19	(11)	18%	45%	45%	64%	64%	18%

Ud fra respondenternes bemærkninger i forbindelse med spørgsmålet om de unges fritidsaktiviteter, forbindes video-kigning med socialt samvær og hygge såvel med kammeraterne, kæresten som med familien.

Til spørgsmålet om de unge taler med nogen om de video-film, de har set, svarer langt de fleste, at de taler med kammeraterne om dem. Video kan på den måde siges at blive brugt dels som en fælles referenceramme, dels til opfyldning af de unges fælles videnslager udover filmtitler og filmteknik. Livserfaring hentes delvist i de filmfortællinger, de oplever i form af temaer, rollemødder, problemløsning og adfærd. Det traditionelle familiemønster er i opløsning i Grønland som i resten af verden. Børn og unge kan ikke længere i samme grad som før finde deres rollemødder indenfor familiens rammer eller det nære miljø. Alle familiemedlemmer har travlt med hver sit; dagen er mere eller mindre skemalagt til sidste time – der er ikke meget plads til familiesamvær, hvor de enkelte medlemmer kan ‘socialisere’ hinanden. Gennem interviewundersøgelsen om børn og unges medievaner i den landsdækkende del, erfarede vi (Jette Rygaard og jeg), at der blandt vores informanter var en tendens til at finde rollemødder bl.a. i film og tv-serier som f.eks. Melrose Place, der i øvrigt har synkroniseret tysk tale (RTL, Illoqqortoormiut) – og der er langt fra

et amerikansk, iscenesat glamourliv til det faktiske liv i f.eks. et traditionelt fangersamfund som Illoqqortoormiut. De traditionelle mundtlige fortællinger om virkelige og/eller mystiske hændelser, der nogle steder i Grønland blot for et årti siden (og stadig gør i mindre byer) dannede rammen om socialt samvær, erstattes nu gradvist af mundtlig 'overlevering' af film-fortællinger. Derudover kan tabuiserede emner berøres med reference til film fremfor at inddrage den 'nære virkelighed' uden risiko for at såre eller blive såret.

Video i skolen

Det er ikke ualmindeligt i Grønland, at forældre (og nogle lærere) indbyrdes såvel som til forældremøder jævnligt klager over bevidstløs brug af video i skolen; at der for ofte vises ikke fag-relevant videofilm og at dette sker for hyppigt. Jeg har spurgt lærere, som jeg i forskellige sammenhænge er stødt på, hvordan de opfatter den kritik. De fleste svarer, at kritikken er overdrevet – de mener ikke, at der 'bevidstløst' vises ikke fag-relevant film i skolen. Vi har i spørgeskemaundersøgelsen spurgt, hvad de unge mener, og er nået frem til, at kritikken ikke holder vand, hvis vi skal tro på respondenternes oplysninger. Af 197 unge har kun 7 svaret, at video-kigning i skolen ikke har noget med deres fag at gøre; 114 har svaret, at det har det. Ser vi på, hvilke fag der vises video i, fordeler tallene, omregnet i procent, sig således:

TABEL 11: I hvilke fag ses der mest video?

Gruppe	Total	Orientering	Samf. fag	Sprog	Religion	Fysik/mat.	Vikartimer
12-15 år	(117)	26%	5%	21%	7%	5%	8%
16-19 år	(80)	26%	20%	31%	4%	4%	0%

Tallene viser for det første, at det er en subjektiv vurderingssag, hvorvidt der ses mest video i det ene fag fremfor et andet. For det andet ligger procentsatsen for videokigning i vikartimerne mod forventning meget lavt. Videofremvisning foregår ifølge disse tal mest i orienterings-fagene (historie, biologi og geografi) samt i sprogfagene (film uden undertekster), hvilket sandsynliggør respondenternes vurdering om, at videokigning i skolen har noget med faget at gøre. Med hensyn til, hvor hyppigt, der vises video-film i skolen, vurderer langt de fleste fra alle grupper, at det sker sjældent. Sjældent kan også betyde, at de gerne så nogle flere:

TABEL 12: Hvor tit ses der video i skolen?

Gruppe	Total	Sjældent	fl.x.md.	1 x ugen	næs.hv.dg	kun vikar
12-15 år	(117)	77%	8%	5%	2%	26%
16-19 år	(80)	75%	19%	6%	0%	5%

Der er uoverensstemmelse i vurdering af, hvorvidt vikartimerne bruges til videokigning eller ej, men ud fra disse unges oplysninger, må man konkludere at problemet ikke er så stort som det er blæst op til i den uofficielle debat.

Sammenfattende konklusion

I forhold til den debat, jeg nævnte i begyndelsen af artiklen vedrørende den grønlandske ungdom, må man ud fra ovenstående resultater konkludere, at de unge i Nuuk gennemsnitligt er forholdsvis aktive på forskellige områder. 87% af respondenterne er involveret i en eller anden form for sport, skemalagt eller ikke. De sidder ikke dagen lang og ser videofilm hjemme, videofilm i skolen benyttes hovedsageligt i forbindelse med undervisningen.

En inddeling af respondenterne i køn, alder, sproglig og social baggrund viste, at forældrene til de dansksprogede rangerer økonomisk og uddannelsesmæssigt højest på den sociale rangstige, mens forældrene til den grønlandsksprogede gruppe rangerer lavest.

Dette afspejler sig ligeledes i dels adgang til eller selv-ejet AV-udstyr: de dansksprogede generelt er de bedst udrustede, de grønlandsksprogede de dårligst udrustede, selvom disse også er velforsynede med det gængse AV-udstyr. Med udgangspunkt i køn, er det generelt drengene på tværs af grupper, der er bedst forsynede med AV, specielt med eget TV, videoafspiller og computer. Pigerne dominerer generelt i det mere mobile udstyr som radio, CD og walkman. Sammenholdt med deres fritidsaktiviteter, hvad enten det drejer sig om fritidsinteresse eller fritidsbeskæftigelse, afspejler det man ejer af AV-udstyr, til en vis grad hvad man beskæftiger sig med: Især for de dansksprogede drenges vedkommende, beskæftiger over en fjerdedel sig bl.a. med computer og video-film i fritiden.

Pigerne derimod, specielt de grønlandsksprogede 12-15 årige går meget tur og er sammen med familie og venner. Over en femtedel af de grønlandsksprogede piger mellem 12-19 år, de grønlandsksprogede drenge mellem 16-19 år samt de dansksprogede piger mellem 12-15 år oplyser, at de ingen fritidsbeskæftigelse/-interesse har. Ellers er der på tværs af grupperne en bred spredning af aktiviteter; især idræt er populær hos omtrent halvdelen i alle grupper. Herudover dominerer drengene i ikke skemalagt motion, specielt de dansksprogede og dobbeltsprogede drenge mellem 12-15 år. En fjerdedel af alle de grønlandsksprogede piger samt 18% af de dobbeltsprogede 12-15 årige piger arbejder i fritiden med at passe børn, hunde eller med husligt arbejde, hvilket ingen af de dansksprogede har givet oplysninger om. Det forhold kan skyldes, at de førstnævnte dels ikke får lommepenge hjemme – de må tjene dem selv, dels at de har huslige pligter hjemme. I grønlandske hjem er det typisk pigerne, der har mange huslige pligter, mens drengene slipper. Alt i alt er drengene procentvis mere aktive end pigerne i fritiden, hvilket står i modsætning til bl.a. Drottners tese om, at ungdomsbilledet har ændret sig til, at pigerne er mest aktive i fritiden.

Et af formålene med nærværende var bl.a. at se på de unges selvrapporterede læsevaner set i lyset af deres øvrige aktiviteter. Med viften af forskellige fritidsaktiviteter, der udover skolegang udfylder de unges hverdag, kan det ikke undre, at læselysten ligger forholdsvis lavt. En sammenligning af grupperne viser, at den procentvise andel af unge, der ikke læser bøger, er størst hos de grønlandssprogede piger og drenge fra 12-19 år samt de dansksprogede og dobbeltsprogede drenge mellem 16-19 år. De flittigste boglæsere er de dansksprogede piger og drenge mellem 12-15 år, hvilket kan skyldes, at der især for denne gruppe er et større udbud af litteratur, der rammer deres smag og behov. Den lave læselyst hos de grønlandssprogede kan ikke undre, når man tager i betragtning, at der kun findes nogle få hyldemeter grønlandssproget litteratur, der for størstepartens vedkommende har den ældre befolkning som målgruppe, og er man ikke god til dansk, er der ikke så mange muligheder. For de dansksprogede og dobbeltsprogede 16-19 åriges drenges vedkommende, drejer det sig typisk om gymnasieelever, der udover lektielæsning, dyrker organiseret motion og i øvrigt beskæftiger sig med computer og video-film – det giver ikke meget tid tilovers til 'lystlæsning'. M.h.t. avislæsning er der klart flere drenge end piger, der læser avis næsten dagligt. Tages den sproglige baggrund med ind, er det de dansksprogede drenge mellem 12-19 år, der læser avis næsten dagligt – flest piger åbner aldrig en avis. Der er ingen interesse for de to landsdækkende grønlandske aviser, der hver kun har 10 læsere blandt respondenterne. Til gengæld er der på tværs af grupperne en livlig interesse for de kulørte ugeblade og magasiner med ungdomsmagasinerne *Vi Unge* og *Mix* på en klar førsteplads, hvilket ikke er overraskende – indholdet rammer de unges smag og behov for identifikation med den ungdomskultur, de er en del af – på tværs af grænser. Tegneseriehæfterne har, heller ikke overraskende, de 12-15 årige drenge som de flittigste læsere – på tværs af sproggrupperne. Overordnet tegner der sig et billede, der viser, at de *mindst* læselystne findes blandt de grønlandssprogede, hvilket kan forklares med, at udbuddet af trykte medier, sprogligt og indholdsmæssigt set, ikke har denne gruppe som målgruppe.

En sammenligning af tallene for litteraturlæsning og ugebladslæsning viser for den grønlandssprogede gruppes vedkommende, at læsning af blade procentvis ligger højere end læsning af skønlitteratur. Manglen på læselyst af skønlitteratur hos den grønlandssprogede gruppe kan skyldes de spørgsmål om manglende litterær tradition. Hvis den antagelse er rigtig, burde det ikke komme som en overraskelse, at interessen for ugeblade procentvis ligger højere end interessen for skønlitteratur. De kulørte ugeblade og magasiner har en opbygning, som minder om opbygningen af mundtlig forælletradition – som mange små blokke, der kan udvides, indskrænkes og gentages efter publikums (her læsers) behov – tænk eksempelvis på den omfattende og gentagne mediedækning af Prinsesse Dianas død; læserne nød gentagelsen af samme historie. Dertil kommer de aspekter, som Klitgaard Poulsen (1995) også er inde på; billedynamikken; billedbladenes let fattelige sprog; genkendelse af indhold fra andre medier (film og fjernsyn); indirekte anvisninger til opbygning af livsstil;

social kontakt ved bytning af blade etc. Derudover kommer Klitgaard Poulsen (1995) ind på ugebladenes funktion som tilbud til læsesvage og informationsvage om en måde at holde sig orienterede på i forhold til det omgivende samfund ligesom ugebladene er med til at holde denne gruppes læsevne vedlige. I grønlandsk sammenhæng vil det sige at de læsesvage grønlandsksprogede på den måde kommer til at vedligeholde deres læsevne i sproget dansk – ikke sproget grønlandsk.

M.h.t. videofilms præferencer, viser der sig et traditionelt mønster ved aldersmæssigt at sammenligne pigernes foretrukne genrer med drengenes: kærlighedsfilm til pigerne, actionfilm til drengene. Tages der derimod yderligere udgangspunkt i den sproglige baggrund, ændrer billedet sig. Overraskende ligger dokumentarfilm, forstået som "*filmatiseret version af non-fiktive begivenheder*", højt på præferencelisten hos de grønlandsksprogede, lavt hos de dansksprogede. Hvorvidt det forhold har at gøre med en kulturelt forskellig måde at opfatte verden på eller ej – eller om det er et spørgsmål om at være mere eller mindre forankret i det konkrete liv, eller om det er et spørgsmål om mundtlig eller skriftlig orientering, er vanskeligt at sige. Det er muligvis en kombination af de nævnte spørgsmål.

En anden overraskelse er, at actionfilm er højt prioriteret hos de grønlandsksprogede og dobbeltsprogede piger, lavt hos de dansksprogede. Det kan dels skyldes, at action-sening er en reaktion mod den 'slow-motion' hverdag, som det grønlandske samfund til tider kan opfattes som – snarere end det drejer sig om en udageren af indestængte aggressioner eller underliggende ødipale opgør, som Tove Arendt Rasmussen er inde på i sin artikel "Actionfilm og drengeskultur". Dels kan interessen for actionfilm hænge sammen med sproglig formåen – billederne taler for sig selv; det er ikke nødvendigt at forstå den engelske tale eller de danske undertekster. Under vores interviewrejse i den landsdækkende undersøgelse, erfarede vi i opholdsstuerne på de kollegier, vi havde logi, at der blev 'zappet' henover dialogerne til de sekvenser, hvor der igen var en mere actionpræget handling. En tredje antagelse er, at actionfilm for pigerne fungerer som middel til at tage noget af det overtryk af følelsesmæssige indre spændinger, som er skabt af omgivelsernes forventningspres på de unge piger på samme måde som Janice A. Radways kvinder læser og 'flygter ind i' kærlighedsromaner for at kunne håndtere hverdagens pres og spændinger. Min fjerde antagelse er, at især de 16-19 årige piger vælger actionfilm, fordi de lader kæresten bestemme "hvad de skal se, hvornår" ud fra argumentet om det traditionelle patriarkalske rollemønster.

Respondenternes oplysninger om tidspunkt for videokigning giver ingen overraskelser; de 12-15 årige ser video eftermiddag og aften – de 16-19 årige ser video aften og nat. Samvær omkring videoen foregår mest med kammeraterne, når det drejer sig om drengegrupperne. Pigerne derimod ser generelt mere video i familiens skød. Videokigning forbindes med socialt samvær og hygge, såvel med kammerater, kæresten som med familien. Video i skolen er mod forventet ikke så udbredt, som det er blæst op til blandt forældre og i den

uofficielle debat. For det første ses der ikke meget video i skolen, og når det foregår, er det fag-relevant – her foregår det mest i orienteringsfagene og i sprogfagene.

Afsluttende må konkluderes, at for denne gruppe respondents vedkommende er det de grønlandssprogede, der p.gr.a. sprog ikke har samme adgang til det udbud af trykte medier, som de to andre grupper har. Yderligere kan den lavere sociale baggrund i forhold til de to andre grupper have en betydning med hensyn til at orientere sig udadtil – er der ikke tradition for at gå på bibliotek, købe/læse bøger, læse avis etc. i hjemmet – og er pengene knappe, vil det ikke være det, der bruges penge på. Materielt, m.h.t. adgang til forskelligt audio-visuelt udstyr er der ikke væsentlige forskelle – generelt er alle grupper velforsynede uanset social baggrund.

Noter

1. Bogdropperdebatten kom i midten af 1980'erne i kølvandet på Ungdomsredaktionens udsendelse i DR-TV, 25. november 1981 om videovold og dens effekt på unge. Udtrykket skabtes af bibliotekaren Ejgil Søholm, og hans indlæg i debatten var et eksempel på den mediepanik, der opstår når noget nyt kommer til. Debattørerne opfattede "*billede- og skriftkultur som hinandens modsætninger, og alle talte på andres vegne, nemlig børnenes og de unges. Mediepanikker er ofte skjulte generationsopgør*". (Dansk Mediehistorie, 1997, bd. 2: 164f). Ungdomsredaktionens udsendelse skabte megen debat i de trykte medier de følgende år, og bekymringen gik ud på, at de unge ville vælge bogen fra til fordel for TV og video (vold) (Drotner 1995:23). Undersøgelser i Sverige i begyndelsen af 1980'erne viste dog, at selvom børn og unge så mange voldsfilm, foretrak de sjove film og spændingsfilm (Witt, 1987:108). Ifølge Weinreich (1993:9) kom Eigil Søholms indlæg helt præcist den 8. April 1983 i dagbladet Politiken. Udgangspunktet for debatten var en undersøgelse, som forlaget Gyldendal havde foretaget; den viste at børn købte færre bøger end før. Det blev hurtigt i den offentlige debat til, at børn læste færre bøger, end før – hvad der ikke var belæg for.
2. Hidtil (okt.98) har man fire steder i de delvis Hjemmestyreejede KNI-butikker valgt at nedlægge hylderne med grønlandssproget litteratur, da der er for lidt salg i dem. De to af stederne har boghandel i forvejen, de to andre ikke.
3. Fiske 1990/1996: 2f, 6f; *Medievold – Børn og Unge*. Udvalg vedrørende film-, TV og videovold. 1995:15
4. *Medievold – Børn og Unge*. Udvalg vedrørende film-, TV og videovold. 1995: 6f, 59
5. Pilotprojekt udført i samarbejde med overbygningsstuderende ved Institut for Grønlandsk Sprog og Litteratur: Ellen Nuunu Jensen: *12-15 åriges tv-brug*. Pia Rosing Heilmann: *16-19 åriges medievaner ud fra et sprogligt aspekt*. Bula Larsen: *12-19 åriges forbrug af musikvideoer og adjunkt ved samme institut*. Jette Rygaard: *TV- og mediepåvirkningen af børn og unge i Grønland og dens effekt på deres følelse af kulturel og social identitet og adfærd*. Sidstnævnte har jeg fortsat samarbejdet med i den landsdækkende kvantitative og kvalitative medieundersøgelse blandt 12-19 årige i Grønland. Resultaterne fra pilotprojektet "de 12-19 åriges medievaner i Nuuk – et pilotprojekt" publiceres særskilt (er under udarbejdelse) ligesom vores metodeovervejelser i forbindelse med den landsdækkende undersøgelse publiceres i *Grønlandsk Kultur & Samfundsforskning 1998* (Grønlands Universitets årsskrift) i løbet af 1999. Ud af de

231 besvarede spørgeskemaer har 22 spørgeskemaer i første omgang måttet udgå i min del af undersøgelsen p.gr.a respondenternes alder, d.v.s. 20-33 år. I anden omgang måtte 12 besvarelser kasseres p.gr.a utilstrækkelige svar på sprogspørgsmålene. Tilbage er der til min rådighed 197 besvarelser fra unge mellem 12 og 19 år, som er genstand for min del af undersøgelsen.

6. **Sprog:** Når man bevæger sig ind i det sproglige aspekt i dette *de facto* bi-/multilinguale samfund (*de jure* er Grønland et monolingalt samfund med grønlandsk som hovedsprog – se Lov om Grønlands Hjemmestyre af 29.nov, 1978, §9), støder man ind i så mange sproglige kombinationer, at det kan være svært at isolere disse repræsentativt. I vores spørgeskema har vi kun givet mulighed for tre svarkategorier til vurderingsspørgsmålet *Hvad taler du mest?: Jeg taler mest grønlandsk; Jeg taler mest dansk; Andet*. Da svarkategorien *Jeg er dobbeltsproget* mangler i spørgeskemaet, har nogle respondenter sat kryds både ved grønlandsk og dansk, mens andre oplyser, at de taler mest det andet sprog end det, de vurderer de selv taler mest, sammen med far, mor eller søskende. I denne undersøgelse har jeg valgt at skelne mellem: 1. grønlandsk-sprogede, der i tabellerne vil stå under betegnelsen G; 2. dansk-sprogede, der i tabellerne vil stå under betegnelsen D; 3. dobbelt-sprogede, der i tabellerne vil stå under betegnelsen B (=bilingual). De grønlandsk-sprogede, som i alt tæller 76 af det samlede antal 197 individer mellem 12 og 19 år, er den gruppe, der oplyser, at de selv taler mest grønlandsk ligesom de taler mest grønlandsk til far, mor og søskende. På samme måde er de dansk-sprogede, der tæller 69 af de nævnte 197 deltagere, defineret som den gruppe, der meddeler sig på dansk til den nærmeste familie. Gruppen af dobbelt-sprogede, der tæller 52 ud af de 197 deltagere, oplyser alle tænkelige kombinationer af grønlandsk og dansk – afhængigt af, hvem de taler til/med jf. den ofte citerede sætning indenfor to-sprogsforskningen, begået af Joshua Fishman “*Who speaks what language to whom and when*” (Grosjean, 1982:116, som har citeret efter Joshua Fishman in: *Linguistique*, 2:67-88)

Jeg har valgt, i min vurdering, at kategorisere respondenterne som dobbeltsprogede, hvis de **for det første** har sat kryds ved både svarkategori *Jeg taler mest grønlandsk* og *Jeg taler mest dansk*. **For det andet**, hvis de har sat kryds ved, at de taler det andet sprog mest med far, mor og/eller søskende end det, de vurderer de selv taler mest. Oplysninger om andre sprog (engelsk og færøsk) er valgt fra ligesom oplysninger om sprogbrug med kammerater.

To-sprogsforskeren Francois Grosjean (1982) definerer kort og godt en dobbeltsproget som en sprogbruger, der dagligt orienterer sig på to eller flere sprog – en definition jeg tilslutter mig i forhold til nærværende undersøgelse.

7. M/K = Mand/Kvinde. Tallene til venstre for skråstregen refererer til drengene, til højre pigerne. Den mørkeste farve viser, at der procentvis er lige mange af begge køn, som oplyser om en aktivitet, den lyseste farve viser, at der procentvis er flest piger, den næstmørkeste, at der procentvis er flest drenge, der har oplyst om en aktivitet.
8. Mathias Storch: *SingnagtugaK'*, (1914:29) “ukialersúkut târtuarsârtalerângame Nûk agsorujugssuaK' alianaisissarpoK' K'atsungagajungnerulerdlunilo. inûsugtutdlo avK'usineK' taimáiníkut anérasârfígalugo nuánarissarpât”. (gammel retskrivning)
9. Fornyelig udtrykt af unge selv i det nationale KNR-TV's ungdomsprogram (for de 18-35 årige!!) “Inuusuttunut”, 15. Januar 1999 (red. Karline Platou & Aqqaluk Eriksen). I en paneldiskussion med unge seminarieelever om det grønlandske sprog, var der enighed om, at unge i Nuuk for ofte blander sprog. Et eksempel: “muuamut [til mor]rinngilaassagama [jeg skal lige ringe]” (jeg skal lige ringe til mor) i stedet for det korrekte “anaanamut siani-laassagama” eller at man i kammeratskabsgruppen for ofte pjatter med engelske filmrepliker i stedet for at tale sammen. Budskabet var bl.a. at man måtte bestræbe sig på, at tale om og diskutere nærværende ting som samfund og indre følelser for gradvist at udvikle det grønlandske sprog og opbygge en terminologi, der på grønlandsk kan udtrykke disse ting.

10. Det grønlandske samfund har erkendt, at folkeskolen er i krise. Hjemmestyret nedsatte i april 1998 en 'hurtigt arbejdende gruppe', der på 10 dage kom frem med en rapport om den grønlandske folkeskole "Med Børn skal Land Bygges" (Tremel et al., april 1998). Om faget grønlandsk nævnes blot "Eleverne har krav på at få optimale muligheder for at blive dygtige til grønlandsk, dansk og engelsk, gerne så tidligt i skoleforløbet som muligt" (ibid:62). Udløberen af rapporten er, at Hjemmestyret har taget initiativ til en igangværende indholdsrevision af folkeskolen, som skal ligge klar inden udgangen af 2001 – 12 arbejdsgrupper er nedsat til det arbejde.
11. Interessant nok, var det spøgelseshistorie antologien *Eeq*, alle de grønlandsksprogede informanter på vores landsdækkende interviewrejse, havde læst – op til flere gange! (*Eeq* er ikke oversat til dansk).
12. Se kategoriseringer i Karen Klitgaard Poulsen: *Organisering af hverdagsliv og livsstil, ugeblade, magasiner og fagblade*. Medieudvalget. 1995: pp:12, 20, 26, 37
13. For opbygning af mundtlig fortælletradition se f.eks. Albert B. Lord (1960) *The Singer of Tales*. Harvard University Press; Milman Parry (ed. Adam Parry) (1971): *The Making of Homeric Verse. The Collected Papers of Milman Parry*. Oxford at the Clarendon Press; Walter J. Ong (1982): *Orality and Literacy – The Technologizing of the World*. Methuen & Co. Ltd., og i grønlandsk sammenhæng, se Kirsten Thisted (1993): *Som perler på en snor. Fortællestrukturer i grønlandsk fortælletradition*. Licentiatsafhandling trykt ved Ilisimatusarfik, nr. 5, Nuuk.
14. Ifølge et notat til styrelsesmøde i Scandinavian Films, Haugesund, 28. august 1998, under overskriften "Den 12. Nordiske filmfestivalen, Nuuk i Grønland, 14.-18. April 1999, udarbejdet af Jan Kløvstad, direktør for Kulturhuset Katuaq.
15. Peter Duelund (1985:68-70)

Litteratur

- Bjerregaard, Peter; Tine Curtis; Frank Senderovitz; Ulla Christensen; Tine Pars (1995) *Levevilkår, livsstil og helbred i Grønland*. DIKEs Grønlandsskrifter nr. 4, København.
- Boe, Susanne (red.) (1995) *Medievold – Børn og Unge*. Udvalg vedrørende film-, TV og videovold. Kulturministeriet.
- Drotner, Kirsten (1995a) *Mediedannelse: Bro eller barriere? – om børn og unges mediebrug*. Medieudvalget. Rapport udarbejdet for Statsministeriets Medieudvalg. Oktober.
- (1995) *At skabe sig selv – Ungdom, æstetik, pædagogik*. Gyldendal. 1991/2. udg.
- Duelund, Peter (red.) (1985) *Grønland – Norden. En udredning om udvikling af kulturforbindelserne*. Nordiska Rådet/ Nordiska Ministerrådet. Stockholm.
- Fiske, John (1996) *Introduction to Communication Studies*. Routledge. (1990)
- Grosjean, Francois (1982) *Life with Two Languages. Introduction to Bilingualism*. Harvard University Press.
- Hansen, Erik Jørgen (1984) *Socialgrupper i Danmark*. Socialforskningsinstituttet, studie 48. København.
- Jensen, Klaus Bruhn (red.) (1997) *Dansk Mediehistorie*, bd. 2, 1880-1920, 1920-1960. Samleren. Danmark.
- Jerslev, Anne (1989) "Sjove film, dem ser man for at have det sjovt – piger og drenge – mediereception og mediepædagogik" IN: *Mediekultur*, nr. 11.
- King, Alan; Bente Wold; Chris Tudor-Smith; Yossi Harel (1996) *The Health of Youth. A Cross-National Survey*. WHO Regional Publications, European Series No. 69.

- Kløvstad, Jan (1998) "Den 12. Nordiske filmfestivalen, Nuuk i Grønland, 14.-18. April 1999 – et samarbeid mellom Scandinavian Films og Katuaq – Grønlands Kulturhus" (et notat til styrelsesmødet i Scandinavian Films, Haugesund, 28. August 1998)
- Lyng, Hans (1977) "perK'usileK'inásak'aoK'/" "Det ville være flovt" IN: *tusarnárérparse ukiune 50-ine Kalátdlit-nunãne radio/50 år i luften*. Kalátdlit-nunãta Radioa/Grønlands Radio. Nùk/Godthåb.
- Møller, Poul (1998) "Legislation about Literature"/"atuarneq atuakkiornerlu pillugit nutarsaa-soqalersoq" IN: *Neriusaaq*, nr. 2.
- Pedersen, Johan Michael Pedersen (1997) *Sundhedsadfærd blandt grønlandske skolebørn*. DIKE, København.
- Platou, Karline & Aqaluk Eriksen (1999) *Inuusuttumut*. Et ungdomsprogram for de 18-35 årige. KNR-TV, 15. Januar
- Poulsen, Karen Klitgaard (1995) *Organisering af hverdagsliv og livsstil, ugeblade, magasiner og fagblade*. Medieudvalget, København.
- Radway, Janice A. (1984) *Reading the Romance. Women, Patriarchy and Popular Literature*. The University of North Carolina Press.
- Rasmussen, Tove Arendt (1989) "Actionfilm og drengekultur" IN: L. Højbjerg (red.) *Reception af levende billeder*. Akademisk Forlag.
- Storch, Mathias (1914) *singnagtugaK'*. A. Rosenberg-ip naK'iteriviane. (Knud Rasmussen har frit oversat denne første grønlandske roman under titlen *En Grønlanders Drøm*. 1915)
- Tremel, Franz & KunünguaK Fleischer, ArK'alo Abelsen, Søren Vestergaard Mikkelsen (1998) *Meeqqanik Nuna Ineriartortinneqassaaq. Med Børn skal Land Bygges*. Direktoratet for Kultur, Uddannelse & Kirke, april.
- Tufte, Birgitte (1987) "Video – på den ene side – på den anden side..." IN: *Video. Et ungt medie – de unges medie*. Unge Pædagoger. (red. Gunnar Witt).
- Weinreich, Torben (1993) *Børns medievaner – her og nu og "når jeg bliver voksen"*. Danmarks Lærerhøjskole.
- Witt, Gunnar (red) (1987) *Video. Et ungt medie – de unges medie*. Unge pædagoger. København.